

Чуб В. П.,

викладач кафедри романської філології і перекладу
факультету іноземних мов

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

А. ВОЛОДІН І В. ПЕЛЕВІН: ТИПОЛОГІЧНІ СХОДЖЕННЯ В РОМАНАХ «ДОНДОГ» І «ЧАПАЄВ І ПУСТОТА»

Анотація. У статті досліджено типологічні зв'язки романів А. Володіна «Дондог» і В. Пелевіна «Чапаєв і Пустота». Проаналізовано набір поетикальних рис романів на рівні хронотопу, системи персонажів, мотивів, інтертекстуальності, жанрових доміант, філософської проблематики. Констатовано наявність типологічних конвергенцій, ґрунтованих на спорідненості художніх засобів, обраних письменниками для осмислення історичної парадигми кризисної епохи кінця ХХ ст.

Ключові слова: Антуан Володін, Віктор Пелевін, типологічні конвергенції, інтертекстуальність, постмодернізм.

Постановка проблеми. Французький письменник Антуан Володін (1950 р.н.) – автор 40 романів, лауреат чисельних літературних премій, постать суперечлива та широко обговорювана в контексті сучасних трансформацій постмодерністського дискурсу [1–4]. Його псевдонім прямо натякає на слов'янське походження, але це лише містифікація. Одна з тих, з якими майстерно грає автор, занурюючи читачів у свій «постекзотичний» проект, який є втіленням філософсько-естетичної та жанрової парадигми його творчості. Але «російський» слід у романній прозі А. Володіна насправді існує: йдеться про інтертекстуальні зв'язки з пострадянською літературою та культурою, про інтенцію «писати французькою мовою літературу іноземну» [5, с. 3], про загальну «невписуваність» у французький контекст [2].

Метою нашої розвідки є виявлення в художній структурі роману А. Володіна «Дондог» (2002 р., рос. пер. 2010 р.) типологічних сходжень з романом В. Пелевіна «Чапаєв і Пустота» (1996 р.). Об'єкти дослідження є репрезентативними з погляду проблемно-поетикальних рис творів обох авторів (аналізуються історико-типологічні подібності романів, особливості сюжету, система персонажів, хронотоп, провідні мотиви, інтертекстуальні алюзії, художній метод).

Дотепер проблема визначення місця пелевінських, так само як і володінських текстів в сучасному літературному процесі вирішення не отримала. Романи А. Володіна «Дондог» та В. Пелевіна «Чапаєв і Пустота» належать до різних національних літератур (західна та східна модифікації постмодернізму [6, с. 186]), проте виникли у схожому соціально-культурному контексті епохи кризи світогляду. Спільною є тенденція до виокремлення із національного контексту, яка в поєднанні з низкою проблемно-поетичних рис (синтетична жанрова природа, філософська проблематика, інтертекстуальність, мотивні складові, фрагментарність наративу) дозволяє розглядати романи в аспекті вияву світових літературних тенденцій.

Дослідження Ф. Детю, К. Дмитрієвої, А. Епельбойн, Д. Сулеса, присвячені інтертекстуальності прози А. Во-

лодіна, є фрагментарними. К. Дмитрієва зауважила вплив російських письменників (В. Шаламова, А. Платонова) на творчість А. Володіна, що виявилось в його прагненні створювати «літературу, яка зачіпає найболючіші й найжорстокіші моменти сучасної історії, нашої історії» [1]. А. Епельбойн констатувала подібність авторського задуму А. Платонова й А. Володіна «репрезентувати поразки революційного проекту ХХ століття» [3, с. 214]. Спільними для обох письменників є риси політичної утопії, альтернативне трактування історії, замкнутий хронотоп. Особливу увагу дослідженням інтертекстуальності володінського тексту приділяє Ф. Детю. Він актуалізує проблему національної приналежності А. Володіна. Пояснити тенденцію автора до російських (скоріше радянських) алюзій він намагається на базі поетологічного аналізу романів. Дослідник акцентує на особливостях хронотопу карцеральних середовищ, мотивів степу, тенденції до апокаліптичності в зображенні історії, вмінні поєднувати повсякденне і фантастичне, які вважає прямими посиленнями на прозу Є. Замятіна, В. Іванова, А. Платонова, кіномистецтво А. Тарковського [7, с. 48]. На думку Ф. Детю, А. Володін вдається до «ятрання старих ран, які ще не припинили кровити, ... пропускання їх через свою природу» [7, с. 49] з метою висловлювання авторської позиції щодо пострадянської реальності, актуальність якої він розгортає до меж всевітності. Аналізуючи різноманітність російських зв'язків А. Володіна (псевдонім, етимологія власних імен та локусів у романах, знання російської мови, досвід перекладу російської літератури, переписування російських білін, які він публікує під іншим псевдонімом – Елі Кронауер), Ф. Детю визначає російську культуру «матрицею постекзотизму» як авторського методу письменника [7, с. 49].

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаємо, що шукати витоки «російського сліду» варто починати з біографії. Протягом 20 років дописьменницького періоду А. Володін жваво цікавився російською літературою, здійснював «подорожі всередині російських та радянських творів» [4], перекладав французькою братів Стругацьких, Е. Лимонова, В. Токареву, Ф. Незнанського, О. Іконнікова. Пізніше він визнає, що творчість С. Беккета, А. Бретона, А. П. Платонова [8] надихнула його на письменництво. У своїх романах він наслідує вмінню Х. Мураками, В. Пелевіна, О. Памука створювати фантазмагоричні, змішані світи, ставити реальність під сумнів, пробуджувати нічну свідомість [1].

Для побудови власної романної споруди А. Володін запозичує «крихти сталінізму» [4]: елементи історії Радянського Союзу, російського фольклору, тенденцію до політичної ангажованості. Пострадянський хронотоп стає фоном для

реалізації «гіперреалістичних» володінських світів, де поєднуються риси антиутопії, політичного та фантастичного роману. Російська культура виконує роль джерела натхнення, неочікуваного поєднання із актуальною світовою дійсністю, інструмента для створення колажності, засобу реалізації авторського задуму та відокремлення від літератури французької в тому вигляді, в якому її звикли сприймати критика та читацька аудиторія. Інтертекстуальні прив'язки до творчості вже згадуваних Є. Замятіна, А. Платонова, В. Шаламова, а ще М. Булгакова, Ф. Кафки, Дж. Джойса; паралелі з «шизофренічною філософією» К. Кастанеди – це репери, що змушують розглядати творчість А. Володіна у масштабі світового літературного процесу.

У цьому контексті видається дещо несподіваною цілковита відсутність компаративістських розвідок щодо прози А. Володіна та В. Пелевіна – також містифікатора, суперечливого та знакового для сучасної російської літератури. Символічно, що французькі дослідники називають ім'я А. Володіна поряд із В. Пелевіним та А. Макінім у переліку небагатьох гідних уваги «письменників з Уралу», відводячи йому роль «культурного містку між пращурами та сучасниками» [9]. У постмодерністських романах В. Пелевіна літературознавці виявляють інтертекст модерністської прози [10], зокрема А. Платонова, чия суголосність з А. Володіним вже було зазначено. А. Мережинська констатує спорідненість авторських парадигм А. Платонова та В. Пелевіна як представників співзвучних літературних епох – перших десятиліть ХХ ст. та 90-х років ХХ ст. Їх поєднують неприйняття «західного індивідуалізму», відмова від традиційного на Заході уявлення про «людину-атом», ізольовану від навколишньої дійсності та інших людей, затвердження принципів східної «філософії всеєдності», яка розглядає людину в єдності з Абсолютом [11, с. 133].

Жодних відомостей про наявність літературного впливу між А. Володіним та В. Пелевіним на рівні контактології не знайдено. Але зважаючи на обізнаність А. Володіна у радянській літературі, його знайомство з творчістю російського колеги та гіпотетичне наслідування припустити можна (роман «Дондог» опубліковано через вісім років після роману «Чапаєв і Пустота»). Взагалі, чітку демаркаційну лінію між генетико-контактологією і порівняльною типологією провести важко, оскільки «з жодної типологічної збіжності, особливо в межах європейських літератур, неможливо виключити прямий чи опосередкований контакт» [12, с. 17].

Фабулу роману А. Володіна «Дондог» зведено до пошуків головним персонажем, колишнім в'язнем концтаборів, чотирьох осіб з метою помсти, в перебігу яких він поступово відновлює спогади про своє минуле життя та знаходить власну смерть. Дія роману «Чапаєв і Пустота» відбувається паралельно у двох часових вимірах: Петро Пустота проходить реабілітацію у психлікарні, бо постійно бачить сни, де розмовляє з Чапаєвим про сенс буття; а в решті решт розуміє, що світ є ілюзією. Сюжет обох романів репрезентує трансцендентальний перехід героя зі світу реального до уявного, підсвідомого, надреального як виходу людини за власні межі, подолання перепонів на шляху до сприйняття та розуміння буття, пошук «надзнання» через дослідження альтернативних реальностей, кінцевою метою якого є стан на кшталт нірвани (Бардо у Володіна, Внутрішня Монголія

у Пелевіна). Перипетії зображають подорож власною свідомістю, репрезентованою у формі лабіринтизованих світів, що закінчується на межі життя і смерті. І у Володіна, і в Пелевіна сюжети розвиваються динамічно із типовим для постмодернізму «перемиканням» епізодів, де кожен кадр демонструє нову реальність як плід шаманських практик, сновидінь, психічних порушень, галюцинацій.

Міфологізований сюжет романів «Дондог» і «Чапаєв та Пустота» є симбіозом «кріптоісторії» (яка є неправдоподібною, хоча в цілому вкладається в низку відомих історичних фактів) та «альтернативної історії» (зображена дійсність є авторською трактовкою реальних подій, репрезентованою у сприйнятті головного персонажа від впливом забуття, втрати пам'яті, психологічної хвороби, трансю). Реальності, в яких існують Пустота і Дондог, набувають рис галюцинації: перший заплутався між сном і реальністю, другий – вовтузиться в пошуках власних спогадів та відтворення подій. Пелевінське визначення свого твору як «першого роману, дія якого відбувається в абсолютній пустоті» [13] цілком правомірно розповсюдити на роман А. Володіна. Світ Дондога не має меж, він невизначений та неосяжний, існує виключно в його уявленні або сні, що збігається з концепцією пустоти В. Пелевіна («Все, что мы видим, находится в нашем сознании, Петька. Поэтому сказать, что наше сознание находится где-то, нельзя. Мы находимся нигде просто потому, что нет такого места, про которое можно было бы сказать, что мы в нем находимся» [14, с. 199]).

Зауважимо, що бачення світу як візуалізації власних уявлень людини запозичено з буддизму. Буддистський код та оніричний дискурс доцільно виділити серед інструментів створення ірреального художнього простору обох авторів. Ідеї спостереження, вчителя-наставника, ілюзорності світу матеріального, особливого стану людини нібито «висмикнуто» з буддистського контексту. Об'єднуючим концептом постає пелевінська ідея пустоти як звільнення свідомості від ілюзій: «Поразительно, сколько нового сразу же открывается человеку, стоит только на секунду опустошить заполненное окаменелым хламом сознание» [14, с. 141], «вся втішлива галюциаторність світу зникає» [15, с. 45] (*тут і далі переклад наш. – В. Ч.*)

Інтертекстуальні референції на інші культурні джерела, зокрема буддистські вірування та шаманські практики, якими рясніють обидва тексти, можна вважати ознакою постмодерністського тексту. А домінантна для обох романів тенденція до зацікавленості ірреальним (притаманна модернізму) є типовою для сучасних трансформацій постмодернізму.

На рівні *хронотопу* аналізованих романів виявляємо спільність у моделюванні простору як невизначеного, замкненого, «карцерального». Обираючи цілком реалістичні локуси (табір, психлікарня), письменники метафорично розширюють їх до меж всесвіту: «Мир, где мы живем – просто коллективная визуализация, делать которую нас обучают с рождения» [14, с. 316] та «Реальність – це табори, – сказала Габрієла Бруна. – Зараз усюди лише вони» [15, с. 192]. За межами таких постапокаліптичних пейзажів є світ вищий, що постане після смерті: «Так почему бы вам не оказаться в «нигде» при жизни? Клянусь вам, это самое лучшее, что в ней можно сделать. Вы, наверное, любите метафоры – так вот, это то же самое, что взять и выписаться из дома умали-

шенных» [14, с. 301]. Географічні реperi надаються, але є розмитими між світом реальним та художнім, авторським: Троємордвіє [16, с. 165] (саме такий варіант В. Лапицький запропонував у російському перекладі «Дондога» як аналог французькому Trois-Museaux [15, с. 174], дослівно – «Тримордіє»), Сіті в А. Володіна; Внутрішня Монголія, Урал як «умовна ріка абсолютної любові» у В. Пелевіна. Типовою є схильність авторів до азійських пейзажів, які набувають містичного відтінку. Локалізація героя в ірреальному хронотопі, побудованому в знайомих колективному підсвідомому координатах, є просторовим аналогом межі життя і смерті.

Хронологічно дія «Дондогу» і «Чапаєва і Пустоти» відбувається протягом ХХ ст., однак точні часові координати в А. Володіна відсутні (романний час розповсюджено на весь період «століття воїн та революцій»), а у В. Пелевіна час «роздвоєно» симетрично сюжетним лініям – 1910-ті та 1990-ті роки. В обох романах наявне викривлення стосовно зрозумілої читачеві реальності: реальність сьогодення поставлено під сумнів, так само як реалістичність спогадів («Там было о потоке времени, который размывает стену настоящего, и на ней появляются все новые и новые узоры, часть которых мы называем прошлым. Память уверяет нас, что вчерашний день действительно был, но как знать...») [14, с. 16]. Звертаючись до колективної підсвідомості та апелюючи до реальних історичних подій, А. Володін так само ставить реальність під сумнів, визначаючи пам'ять не лише як сховище спогадів та снів, а як знаряддя відтворення реальності: «Тими днями він нескінченно передивлявся власні особисті видіння. Писав він щось у чернетці, чи то усно вирішував приклади, він знов і знов викликав у пам'яті, переливав з пустого в порожнє, переглядав як сторонній спостерігач епізоди, учасником або свідком яких колись був, вже не уявляючи, до якого світу віднести враження, що змінювали одне інше в його голові. Ночі, минуле, таємні видіння, досвід пережитого, дитячі мрії, реальність і паралельні реальності змішувалися воедино. Так споруджувався його світ, світ Дондога, компактна область мого життя, моєї пам'яті і моєї смерті» [15, с. 51]. Аналізуючи часопростір романів (В. Пелевін «розмиває» межі реальності епізодично, А. Володін застосовує аналогічний прийом в масштабі роману в цілому), констатуємо збіг загальних принципів конструювання хронотопу.

Система персонажів: в обох романах на перший план виведено протагоніста, який проходить типовий для постмодерністського героя шлях «ініціації». Обидва романи демонструють близькі читачеві базові конструкції свідомості із типовим бажанням сховатися від реальності (у сні, трансі), але й зрозуміти, досягнути її. Шляхом випробувань Дондог і Пустота усвідомлюють безглуздість пошуків сенсу людського життя та історії людства в цілому, що логічно вписується в постмодерністську репрезентацію світу як хаосу [17].

Знаковою для обох романів є деперсоніфікація персонажів: Пустота виявляється Фанерним, Фон Ернеом, червоним комісаром, хворим психіатричної лікарні; Дондог – Габрієлю Бруною, Шлюмом, тарганом. Статус людської істоти знижено: у А. Володіна це «недолюдина», *untermensch* [15, с. 89], у В. Пелевіна – «недосверхчеловек» [14, с. 107]. Таке бачення людини із властивою їй зміною

ознак самототожності вписується в постмодерністську теорію симулякрів як продуктів гіперреальності [18].

Унікаючи висловлювати власну позицію та абстрагуючись від авторства, обидва письменники вводять оповідачів, «рупорів», невідомих авторів, редакторів: «имя действительного автора этой рукописи ... по многим причинам не может быть названо, и она печатается под фамилией подготавлившего ее к публикации редактора» [14, с. 4] у В. Пелевіна та «...це транснаціональна мова оповідачів історій, ізгоїв, в'язнів, безумців та мерців, а я – лише рупор їхніх голосів» [5, с. 4] у А. Володіна.

Виявляємо низку збігів на рівні мотивних комплексів аналізованих романів. Зокрема, виділяємо константні мотиви життя як сну, реальності сновидінь, кошмару, шаманського трансу, ілюзорності людського життя, втрати пам'яті, пустоти, які набувають змістотворчої функції. Виявлений у обох авторів мотив позбавлення індивідуальності є суголосним чисельним анімалістичним метафорам, тенденції до зооморфізації персонажів. Зокрема, мотив комах використано з метою «зниження» біологічного статусу людини: порівняння Шварценеггера з «огромным насекомым из стекла и металла» [14, с. 75] відзеркалено у метафоричному порівнянні персонажів роману «Дондог» з «тарганами» (рос. «таркаш» [16, с. 83], фр. *blatte* [15, с. 114]). Зазначимо константний характер бестіарних мотивів для обох авторів, що відображено навіть на рівні назв романів: «Життя комах» (1993 р.) у В. Пелевіна або «Ім'я мавп» (1994 р.) та «Наші улюблені тварини» (2006 р.) у А. Володіна. Інша володінська метафора «старий прогнилий гриб» [15, с. 30], що лейтмотивом пронизує перший розділ роману «Дондог», часто-густо зустрічається у В. Пелевіна (гриби як галюциногенний засіб [14, с. 347]) та виявляє мотив викривлення сприйняття реальності.

Виявивши ключові поетикальні риси, що поєднують романи «Дондог» та «Чапаєв і Пустота» (буддистський код, хронотоп, специфіка персонажа, інтертекстуальність, оніризм, мотивні компоненти, особливості нарації), зупинимось на їх жанровій специфіці. Цікаво, що авторські позиції А. Володіна та В. Пелевіна щодо визначення жанрової форми своїх творів дивовижно збігаються: обидва постулюють її унікальність та вдаються до словотворчості, винаходячи, відповідно, терміни «постекзотизм» [16, с. 336] та «искусство эгопупистического постреализма» [14, с. 30]. Безперечно, досліджувані твори не підпадають під традиційні жанрові класифікації, але такий синтез є цілком типовим для сучасного літературного дискурсу. В обох романах наявні елементи фантастичного дискурсу, антиутопії, жанру видінь, філософської притчі, сюрреалістичних практик. Такі гібридні романні форми є результатом авторських експериментів з постмодерністськими поетикальними засобами та «заграванням» з прийомами сюрреалізму. До останніх відносимо: дослідження межі між нормою та аномалією, техніку автоматичного письма для створення потоку образів підсвідомості, метафоричне зображення лабіринтів пам'яті.

У романі А. Володіна «модерністські та постмодерністські техніки представлено в характерному для французької літератури «принципі «черепиці»» [19, с. 6], що є актуальним для сучасних трансформацій постмодернізму. «Чапаєв і Пустота» як явище російського постмодернізму [20, с. 206]

втілює тенденцію до «пошуку синтезу, ідеї, що об'єднує, центрує» [11, с. 131] на противагу деконструктивістським засадам західноєвропейської традиції. Тобто обидва романи є продуктами постмодернізму, проте далекими від його «канонічної» форми. Як явища кризової епохи вони порушують проблему осмислення історичної парадигми, залучаючи до її вирішення художні засоби. В обох випадках стикаємося із ситуацією перегляду постмодерністської парадигми, що втілюється в синтезі постмодерністського світогляду з модерністською трактовкою світу та людини. Йдеться також про комбінацію теорії філософських конструктів Сходу із західними світоглядними орієнтирами [11, с. 132]. Пояснюється така близькість романних форм А. Володіна та В. Пелевіна співзвучністю соціально-культурних обставин періоду кризи західної цивілізації та перехідного етапу на пострадянському просторі. Спостерігаємо ситуацію, коли соціальна проблематика переходить в екзистенціальний план; східна, зокрема буддистська, парадигма стає зняряддям пошуку цілісного, синтетичного світогляду [11, с. 133].

Висновки. Враховуючи феномен потенціального літературного впливу, спільність наративних технік та поетикальних рис, складність філософського конструкту, виявляємо низку типологічних збігів між романами А. Володіна «Дондог» та В. Пелевіна «Чапаєв і Пустота» на рівні філософсько-естетичної та художньої парадигми. Компаративний аналіз типологічних сходжень двох романів вважаємо показовим для глобального аналізу поетикальних характеристик романів А. Володіна. Перспективу розвідки бачимо в розширенні кола авторів для подальшого дослідження російських впливів на романну творчість А. Володіна.

Література:

1. Дмитриева Е. Французский писатель с русскими корнями: Антуан Володин – первый опыт русского прочтения : международный коллоквиум «Постэкзотизм Антуана Володина» (Москва, апрель 2006 г.) / Е. Дмитриева // Новое литературное обозрение. – 2006. – № 5. – С. 421–431.
2. Шервашидзе В. Тенденции и перспективы развития французского романа / В. Шервашидзе // Вопросы литературы. – 2007. – № 2. – С. 72–102.
3. Detue F. Défenseetillustrationdu post-exotismeenvingtleçons/ Frédéric Detue, PierreOuellet. – Montréal : VLB éditeur, coll. « Le soi et l'autre », 2008. – 409 p.
4. SoulèsD. Quelquesleçonssupplémentairesdepost-exotisme.../Dominique Soulès // Défenseetillustrationdu post-exotismeenvingtleçons : avecAntoineVolodine / FrédéricDetue, PierreOuellet (dir.) . –Montréal: VLB Éditeur, coll. « Lesoietl'autre », 2008. – 409 p.
5. Volodine A. Ecrireenfrançaisunelittératureétrangère/ Antoine Volodine // Chaoid. International. – № 6. Hiver 2002. – 7 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://chaoid.com/numero06/ecriture.html>.
6. Райнеке Ю. С. Исторический роман постмодернизма и традиции жанра (Великобритания, Германия, Австрия) : дис. ... канд. филол. наук / Ю. С. Райнеке ; Моск. пед. открыты́й ун-т им. М. А. Шолохова. – М., 2002. – 211 с.
7. Detue F. Portraitdel'artisteenStalker / FrédéricDetue // Défenseetillustrationdu post-exotismeenvingtleçons : AvecAntoineVolodine / F. Detue, PierreOuellet (dir.) . – Montréal: VLB Éditeur, coll. Lesoietl'autre, 2008. – P. 35–57.
8. Seyvos F. Quelisntlesécrivains ? DeFlorenceSeyvos à AntoineVolodine (20.03.2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.telerama.fr/livre/que-lisent-les-ecrivains-de-florence-seyvos-a-antoine-volodine,40744.php>.
9. Argand C. Les grands vents de Russie (01.03.2003) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lexpress.fr/culture/livre/dernieres-nouvelles-du-bourbier-funerailles-d-une-sauterelle_807492.html.
10. Бездир Н. П. Русская постмодернистская проза в восточно- и западнославянском литературном контексте : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : спец. 10.01.02, 10.01.05 / Н. П. Бездир ; КНУ им. Тараса Шевченко. – Киев, 2008. – 20 с.
11. Мережинская А. Ю. Художественная парадигма переходной культурной эпохи. Русская проза 80–90-х годов XX века / А. Ю. Мережинская. – К. : ИПЦ «Киевский университет», 2001. – 443 с.
12. Наливайко Д. Літературна компаративістика вчора і сьогодні / Д. Наливайко // Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія ; за заг. ред. Д. Наливайка. – К. : Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2009. – С. 5–42.
13. Пелевін В. «Когда я пишу, я двигаюсь наощупь...» : материалы семинара В. Пелевіна в Токійском университеті 26.10.2001 г. / В. Пелевін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.susi.ru/stol/pelevin.html>.
14. Пелевін В. Чапаєв і Пустота / В. Пелевін. – М. : Вагриус, 2000. – 416 с.
15. Volodine A. Dondog / AntoineVolodine. – Paris : Seuil, 2002. – 365 p.
16. Володин А. Дондог / А. Володин ; пер. с фр. В. Лапицкого. – СПб. : Амфора, 2010. – 351 с.
17. Краснящих А. П. К проблеме типологии постмодернистского сюжета / А. П. Краснящих // Питання літературознавства.– 2006. – Вип. 71. – С. 58–63.
18. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляция / Ж. Бодрийяр ; пер. с фр. А. Качалова. – М. : Рипол-классик, 2015. – 240 с.
19. Шевякова Э. Современная французская проза рубежа веков: модификация романной формы : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.03. «Литература народов стран зарубежья» / Э. Н. Шевякова ; Моск. пед. гос. ун-т. – Москва, 2009. – 464 с.
20. Сиротин С. Виктор Пелевін: еволюція в постмодернізмі / С. Сиротин // Урал. – 2012. – № 3. – С. 206–219.

Чуб В. П. А. Володин и В. Пелевин: типологические сходжения в романах «Дондог» и «Чапаев и Пустота»

Аннотация. В статье исследованы типологические связи романов А. Володина «Дондог» и В. Пелевина «Чапаев и Пустота». Проанализирован набор поэтикальных характеристик романов на уровне хронотопа, системы персонажей, мотивов, интертекстуальности, жанровых доминант, философской проблематики. Констатировано наличие типологических конвергенций, основанных на родстве художественных средств, избранных писателями для осмысления исторической парадигмы кризисной эпохи конца XX в.

Ключевые слова: Антуан Володин, Виктор Пелевин, типологические конвергенции, интертекстуальность, постмодернизм.

Chub V. Antoine Volodine and Victor Pelevin: typological connections between the novels «Dondog» and «Buddha's Little Finger»

Summary. The article deals with the typological connections between the novels «Dondog» by A. Volodine and «Buddha's Little Finger» by V. Pelevin. A range of genetic and typological similarities were crucially analyzed, i.e. chronotope, system of characters, motives, intertextuality, genre dominants, philosophical problems. It is concluded that revealed typological affinities derive from the convergences of the authors' artistic methods chosen for interpreting the historical paradigm of the crisis period at the end of XXth century.

Key words: Antoine Volodine, Victor Pelevin, typological connections, intertextuality, postmodernism.